

Vzdelávanie seniorov v krajinách EU

PhDr. Nadežda Hrapková, PhD.
Univerzita tretieho veku
CĎV UK v Bratislave

ÚVOD

- **Zmeny v dnešnej spoločnosti nútia aj staršieho človeka nielen sa prispôsobovať, ale aj**
- **formovať sa osobnostne**
- **rozvíjať sa intelektuálne v rámci programov ďalšieho vzdelávania**

- Zo dňa na deň stráca človek svoju dominantnú sociálnu rolu, mení sa jeho postavenie a spravidla nepripravený sa stretáva s **problémom straty programu**
- Nakoľko odchodom z aktívneho pracovného života človek stráca svoj pracovný program, je potrebné ponúknuť mu a vytvárať možnosti **tzv. druhého životného programu.**

Modely vzdelávania seniorov

- **Podľa organizácie štúdia:**
 - 1. Integrovaný model** (kvalifikačné alebo záujmové vzdelávanie) - **Rakúsko**
 - 2. Segregačný** (separátne, záujmové štúdium)
- **Podľa systému štúdia:**
 - **Vellasovský** (záujmové vzdelávanie) – Francúzsko, Slovensko, ČR
 - **Čínsky** (záujmové vzdelávanie + ZUČ) + Poľsko
 - **Anglický** (rurálne oblasti, Univerzity, UK trust)

Typy inštitúcií záujmového vzdelávania pre seniorov

Všeobecný cieľ, ponúkať záujmové vzdelávanie pre starších ľudí je rovnaký:

- **Univerzity tretieho veku (zakladateľ Pierre Vellas, od roku 1973, v Toulouse, sú najrozšírenejšie)**
- **Univerzity voľného času (Free time univ.)**
- **Univerzity každého veku (Univ.for All, Open)**
- **Seniorské akadémie (sezónne, semestrálne)**
- **Akadémie tretieho veku**

AIUTA

- **Svetová asociácia UTV AIUTA –sídlo Paríž, založená 1975 vo Francúzsku, v Toulouse**
- **Cieľ UTV podľa P. Vellasa: ponúkať osobám tretieho veku program činností, ktoré by zodpovedali podmienkam, potrebám a aspiráciám, aké sú tomuto veku vlastné**
- **Organizuje kongresy, sympóziá, workshopy, realizuje výskumy, vydáva letáky a informačné materiály v záujme rozvoja vzdelávania seniorov**

Úlohy UTV podľa P. Vellasa

- **v pokračujúcom vzdelávaní seniorov ako príspevku k zlepšovaniu ich zdravia (osveta a vzdelávanie všetkých starších ľudí)**
- **v priebežnej výchove a vzdelávaní tých, ktorí sú činní v rôznych oblastiach zdravotníctva, sociálnych služieb**
- **vo výskume zdravotnej, hospodárskej, právnej, psychologickej a sociálnej problematiky seniorov (výber: Stadelhofer, 1997).**

Ciele AIUTA

- **Spájať Univerzity tretieho veku v rámci celého sveta zahrňajúc aj tie organizácie, ktoré sa realizujú pod iným menom a sú stotožnené s rovnakými cieľmi,**
- **Konštituovať medzinárodnú sústavu s charakterom ďalšieho vzdelávania, ktorá sa zaoberá výskumom pre, o a so staršími ľuďmi**
- **Rozvinúť výmenu poznatkov, že staršia generácia je vcelku prínosom pre spoločnosť.**

Vzdelávanie seniorov v Rakúsku

Na univerzitách:

Integrované vzdelávanie – spolu s mladými študentmi – kvalifikačné vzdelávanie

Integrované vzdelávanie – záujmové – účasť na prednáškach ako hosťujúci študenti

Záujmové vzdelávanie - v rámci Centier d' ďalšieho vzdelávania pri Univerzitách

- kurzy na Volkshochschule

UTA v Taliansku

UTA Lignano Sabbiadoro: oblasti štúdia:

Medicínsko-psychologická oblasť

Oblasť humanitných vied

Oblasť jazykového vzdelávania

Oblasť technicko-vedecká

Oblasť právnych vied

<http://www.utelignano.it/>

Unitre- Národná asociácia UTV

UTA v Španielsku

Členovia AIUTA:

**Universidad Permanente Alicante: 10 rokov,
súčasť štátnej univerzity, kurzy, projekty
spolu so SR (EuCoNet, E-LiLL)**

<http://www.ua.es/upua/>

UTA v Barcelone

UTA Granada a i.

UTA v Nemecku

ZAWIW, Univerzita v Ulme: sezónne kurzy, akademické týždne, projektové aktivity, aktivity dobrovoľníkov-detské tábory, prist'ahovalci, aktivity žien, dunajská sieť

www.zawiw.de

Dresdner Seniorenakademie Wissenschaft und Kunst : realizovaná v spolupráci TU a múzea, 15 rokov v odboroch: Internet, svedkovia doby, divadlo, videofilmy, diskusné kluby a i.

<http://www.tu-dresden.de/senior/>

UTA v Poľsku, v Českej republike

**UTW pri Univerzitách – Wroclaw, Lublin,
Varšava, spolu okolo 250 UTV**

Pri stredných školách – Nový Sacz,

Podpora školy, mesta a cirkvy

**Česká republika – ATV, UTV – každá fakulta
samostatne. Asociácia UTV v Brne, podpora
štátu cez vládne projekty (31-40 členov)-na
úrovni vysokoškolského vzdelávání, určené
občanům *české* republiky v důchodovém *věku***

www.au3v.vutbr.cz/

od r. 1993

Genéza

- **Otvorenie prvej Univerzity tretieho veku na Slovensku, na UK v BA v roku 1990**
- **Imatrikulovaných 235 dôchodcov**
- **Asociácia UTV na Slovensku založená 1.12.1994 v Košiciach**

www.uniba.sk/asociaciautv

- **Dnes sa táto možnosť ponúka na 13 univerzitách na Slovensku, s počtom 6.130 starších študentov.**

Rozloženie UTV na Slovensku

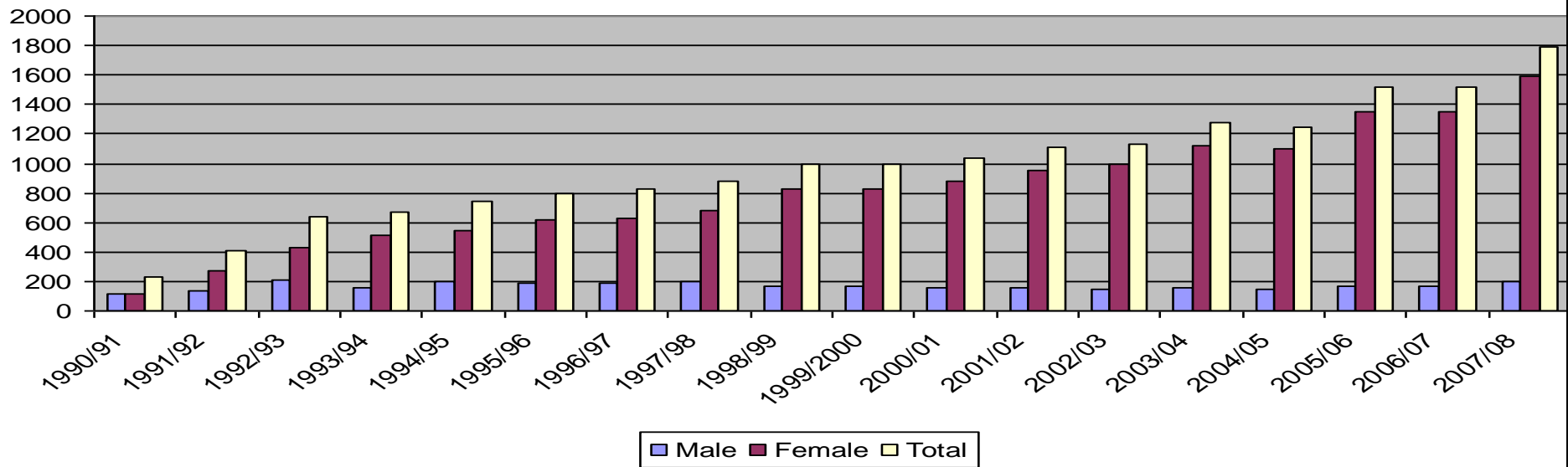

Cieľové skupiny

Podmienky pre štúdium

- 1. Ukončené úplné SŠ**
- 2. Sociálne skupiny:**
 - **hlavne starobní dôchodcovia,**
 - **invalidní dôchodcovia**
 - **záujemcovia v preddôchodkovom veku (od 40,45,50)**

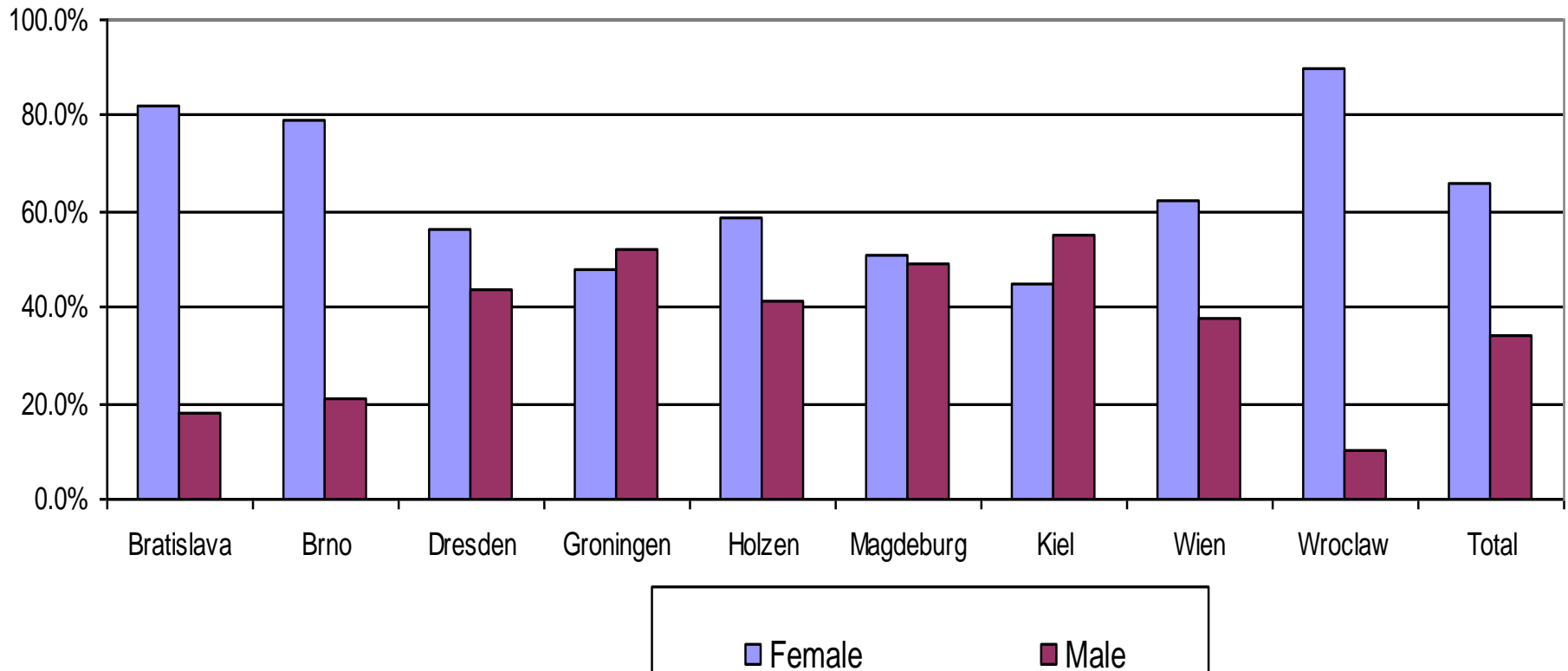
Rast počtu študentov UTV

	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
M	116	132	210	156	198	184	193	200	166	169	161	159	145	158	143	172	166	196
Z	119	275	433	515	547	617	629	684	832	829	879	953	990	1119	1098	1349	1352	1590
S	235	407	643	671	745	801	822	884	998	998	1040	1112	1135	1277	1241	1521	1518	1792

Pomer mužov a žien vo vzdelávaní - porovnanie (Príklad z projektu EFOSEC)

Gender distribution

Zloženie respondentov výskumu

Univerzita	Respondenti spolu / ženy	Priemerný vek	Priemerná dĺžka štúdia
Bratislava	133 / 109	64,2	3,9
Brno	193 / 152	66,2	3,8
Dresden	39 / 22	69,1	7,3
Groningen	175 / 84	67,1	6
Holzen	17 / 10	70,4	7,2
Kiel	91 / 41	67,1	3,9
Magdeburg	86 / 44	67,8	8,2
Wien	8 / 5	medzi 64 a 83	medzi 1 a 15 rokov
Wroclaw	99/89	71,2	3,67
Spolu	841/556 Ženy: 66%	67,4	

Motivácia ku štúdiu

Univerzita / Možnosť	B A	Brn o	Dre sde n	Gro nin gen	Hol zen	Kie l	Magde burg	Wien	Wrocl aw	Spol u	%
Vl.odbor	12	36	2	19	1	4	12	0	9	95	11,3%
Iný odbor	91	145	26	143	12	54	52	4	74	601	71,5%
Túžba št.	20	27	0	21	5	17	10	2	22	124	14,7%
Soc.kont.	36	30	28	62	10	35	46	4	68	319	38 %
Rovnoc.	3	8	1	3	0	3	3	0	0	21	2,5%
Kval.živ.	63	88	23	65	9	55	62	2	67	434	51,6%
Inov.ved. pre prof.	11	23	1	4	2	1	1	0	4	47	5,6%
Iné	1	1	2	7	2	2	8	1	8	32	3,8%
Bez odp.	0	0	1	2	0	0	1	0	0	4	0,4%

Dôvody pre neúčast'/zanechanie štúdia

a/ choroba partnera	31%
b/ moja vlastná choroba	8,5%
c/ zrušenie štúdia	20,5%
d/ nedostatočná ponuka programov štúdia	22%
e/ zlé vzťahy v kurze	6%
f/ málo kvalitných učiteľov	20%
g/ zlé možnosti dopravy	9%
h/ moje vlastné finančné problémy	9%
i/ ďalšie:	2%

Bariéry pre participáciu na programoch UTV

a/ príliš vzdialené miesto konania	25%
b/ miesto konania ťažko dostupné verejnou dopravou	16%
c/ vysoké poplatky za školné	16,5%
d/ iné povinnosti, napr. starostlivosť a návšteva členov rodiny	28,5%
e/ nechúť a obava chodiť sám	5%
f/ iné:	9%

nízke sebavedomie, nedostatok času, orientácia na pracovné a rodinné problémy, apatia, únava, preferencie spoločnosti a orientácia na finančné otázky, nedostatok záujmu spoločnosti o vzdelávanie, neuznávanie vzdelania ako hodnoty, starší sú chápaní ako záťaž, príliš veľa ľudí, hluk, nával, finančné dôvody)

Priemerná dĺžka štúdia, vzdelávania sa / týždeň

Univerzita /Možnosť	BA	Brno	Dresden	Groning	Holz en	Kiel	Magdeburg	Wien	Wroclaw
Priemerná dĺžka	3,9 hodiny	3,4	5,1	5,2	11,8	5,6	4,5	18,3	4,4

Využívanie foriem vzdelávania v programoch pre seniorov

a/ prednášky	88%
b/ diskusie	38%
c/ semináre	26%
d/ exkurzie	32%
e/ brainstorming	2%
f/ okrúhly stôl	3,5%
g/ sebazvdelávanie	27%
h/ individuálne konzultácie	3%
i/ cvičenia	14%
j/ výskumné projekty	2%
k/ ďalšie	2,5%

Využívanie metód vzdelávania v programoch pre seniorov

a/ prednáška	76%
b/ pozorovanie	9,5%
c/ vysvetľovanie	29,5%
d/ demonštrácia	16%
e/ diskusia	40%
f/ tréning	12,5%
g/ dištančné vzdelávanie	2,5%
h/ párové vzdelávanie	9%
i/ opakovanie	13%

Účasť seniorov v projektoch ďalšieho vzdelávania

- Európska knižnica pre seniorského čitateľa
- Svedkovia doby (kolekcia príbehov písaných seniormi z obdobia 2. svet. vojny [GB])
- Chlebové tradície v Európe [Ulm – Ge]
- EuCoNeT- European competence network [Ulm - Ge]
- EFOSEC – Európska federácia starších študentov jej rozšírenie a spolupráca [Ba-Sk]Sokrates Grundtvig2
- E-LiLL – projekt spolupráce pri tvorbe dištančného vzdelávania pre seniorov [Ulm – Ge]Sokrates G1
- VECU – Virtuálne Európske Kult.centrum Grundtvig2
- Danube Networkers (sieť seniorov v povodí Dunaja – G2)
- SVP Grundtvig – „Danube that connects us“

[Zurück - Inhalt](#)

[Startseite](#)

[Projektbeschreibung](#)

[Arbeitsgruppen](#)

[Partnerprofile und](#)

[Adressen](#)

[Hintergrundinformation
und Statistik](#)

[Aktuelles](#)

[Modellprojekte](#)

[Methoden](#)

[Marketing](#)

[Befragung](#)

[Zeitplan](#)

[Partnertreffen](#)

[Forum](#)

[Evaluation](#)

Willkommen auf den Webseiten des Projektes EuCoNet.

EuCoNet (European Computer Network) wird unterstützt von dem Socrates - Grundtvig Programm der europäischen Kommission.

Sokrates
Grundtvig

If you like to have a look to the english version, click on the 'en' button top right.

Hlavný cieľ projektu

- **Rozšíriť používanie informačných technológií vo vzdelávaní starších dospelých**
- **zvyšovať počítačovú gramotnosť seniorov a špeciálnych skupín ľudí, ktorí majú sťažené možnosti počítačového vzdelávania a používania Internetu**

EFOS / Európska federácia starších študentov na univerzitách

EFOS

- **Založená v roku 1990 - Sekretariát vo Viedni**
- **Sídlo v mieste prezidenta – dnes na UK v Bratislave**
- **Ciele EFOS:**
 - - **rozvoj vzdelávania a starších ľudí**
 - - **spoločné projekty starších študentov Európy**
 - - **zabezpečenie možností pre vyššie vzdelávanie starších študentov**
 - - **zlepšovanie kvality života vzdelávaním na univ.**
- **Spoločné projekty: EFOSEC, VECU**
- **<http://www.efos-europa.eu/efos-e/>**

Projekt EFOSEC

Rast záujmu o vedecké vzdelávanie seniorských študentov na univerzitách si žiada:

- **otvoriť nové národné a medzinárodné diskusné fóra**
- **Prekonať bariéry seniorov a realizovať ich vlastné výskumy z oblasti vzdelávania.**
- **Hľadať lepšie možnosti vzdelávania skúmaním vzdelávacích metód a potrieb seniorov**
- **určiť primeranejšie formy a metódy vzdelávania**
- **rozvoj aktivít, spoznávanie dobrých skúseností a ich výmenu priamo v krajine projektového partnera**

Ďalšie projekty seniorov v SR

Grundtvig Učiace sa partnerstvá:

- **Danube Networkers**
- **VECU / Virtuálne európske kultúrne centrum**

Projekt Danube Networkers

- **Koordinátor Univerzita Ulm**
- **Partneri Viedeň, Budapešť, Pitesti, Sofia, Zagreb**
- **Budovanie kontaktov seniorov na rieke Dunaj**
- **Písanie príbehov o ľuďoch, prírode, pamiatkach a významných miestach na Dunaji**
- **<http://www.danube-networkers.eu/>**

Ciel':

Hľadat' vhodné metódy pre:

- **Hľadanie tradícií a popis kultúry života**
- **uchovávanie a odovzdávanie kultúrnych tradícií a tradícií života**
- **komunikáciu o tradíciách a kultúre medzi mladými a starými v oblastiach bývania, udalostí v rodine a sviatkov v roku**
- **Partneri: CZ, Holandsko, Nemecko, Austria, Poľsko a SK**

<http://vecu.efos-europa.eu/>

Projekt dobrovoľníkov SVP

Zameranie a ciele projektu

- Dať starším dobrovoľníkom v rámci Európy možnosť spoznávať ďalšie krajiny, kultúry a inštitúcie zapojené dobrovoľníckej práce.
- Vyslať skupiny seniorských dobrovoľníkov do ich partnerských inštitúcií v zahraničí, aby spoznali dobrovoľnícku prácu v iných krajinách v priamom kontakte – v teréne.

Problémy pri plnení úloh projektov

- **čiasťočná jazyková bariéra medzi partnermi**
- **technické vybavenie**
- **vysoké cestovné náklady**
- **nedostatočná počítačová gramotnosť účastníkov projektu**
- **u starších, či postihnutých účastníkov obmedzená mobilita**

Špecifiká vzdelávania dospelých

- učiteľ je rovnocenný partner
- frekventanti majú už bohaté životné skúsenosti,
- vstupná úroveň vzdelania odlišná ako u maturantov,
- učenie sa v čase - u starších skôr prichádza únava,
- rodinné a pracovné problémy,
- dôležité aplikovať zásadu názornosti vo výučbe,
- dôraz na logickú pamäť pred mechanickou,
- aktívna účasť na výchovno-vzdelávacom procese (hodina málokedy končí prednáškou - na záver nasleduje bohatá diskusia)

Ďakujem Vám za pozornosť

www.uniba.sk/utv

www.uniba.sk/asociaciautv

www.gemeinsamlernen.de/euconet

<http://www.uni-ulm.de/uni/fak/zawiw/elill>

<http://www.efos-europa.eu/>

Ďakujem za pozornosť

